

> RETOURADRES Postbus 4902, 6202 TC Maastricht

Aan de fractie van SP
de heer J.M. van Gelooven

BEZOEKADRES
Randwycksingel 22
6229 EE Maastricht

POSTADRES
Postbus 4902
6202 TC Maastricht

ONDERWERP
Schriftelijke vragen Noodkreet inspecties
toezicht kinderen pleegzorg en
jeugdbescherming

BEHANDELD DOOR
Tamara Arets

E-MAILADRES
Tamara.Arets@maastricht.nl

DATUM
30 oktober 2025
Verzonden: 30-10-2025

TELEFOONNUMMER
06-11227648

FAXNUMMER

BIJLAGEN
1

ONZE REFERENTIE
2025.03520

UW REFERENTIE

Geachte heer Van Gelooven,

De William Schrikker Stichting heeft naar aanleiding van de calamiteit gesprekken laten voeren met meerdere gemeenten, waaronder de gemeente Maastricht. In die gesprekken is wederzijds commitment uitgesproken om de samenwerking te versterken, vaste aanspreekpunten te borgen en incidentcommunicatie te standaardiseren. Zie de rapportage in de bijlage.

Onderstaand treft u de beantwoording aan van de schriftelijke vragen die uw fractie gesteld heeft.

Vraag 1:

Hoe beoordeelt u de signalen van de inspecties in relatie tot de situatie in Maastricht?

Antwoord 1:

Het college onderschrijft de zorgen van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid. De geschetste risico's rond toezicht, samenwerking en informatie-uitwisseling zijn herkenbaar binnen het landelijke stelsel en worden ook in Zuid-Limburg ervaren. Tegelijkertijd zijn in onze regio geen signalen bekend die vergelijkbaar zijn met de recente calamiteit in Vlaardingen.

Vraag 2:

Over hoeveel kinderen in onze gemeente gaat het concreet die op wacht- of doorstroomlijsten staan en daardoor niet tijdig bescherming of passende hulp ontvangen?

Antwoord 2:

In Maastricht betreft het op dit moment enkele tientallen jeugdigen binnen de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsketen waarvoor sprake is van vertraging in overdracht of wachtlijstproblematiek. Deze cijfers fluctueren per kwartaal en worden gemonitord binnen de Jeugdhulp Regio Zuid-Limburg.

Vraag 3:

Zijn er de laatste jaren in dit kader ernstige gevallen geconstateerd in onze stad, hoe worden die dan door de betrokken partijen opgepakt?

DATUM
30 oktober 2025

Antwoord 3:

Er zijn de afgelopen jaren geen incidenten geweest met vergelijkbare ernst of maatschappelijke impact als in Vlaardingen. Bij signalen van acute onveiligheid wordt onmiddellijk opgeschaald naar Crisishulp Zuid-Limburg, Veilig Thuis Zuid-Limburg en, indien nodig, naar politie en burgemeester.

Vraag 4:

Kan de gemeente snel en adequaat reageren als er een zeer bedreigende situatie is ontstaan waar meteen op moet worden geacteerd? Zo ja, hoe gaat dat in zijn werk? Zo nee, is de gemeente van plan hier iets aan te doen?

Antwoord 4:

De gemeente beschikt samen met Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de politie over vaste crisis- en escalatieprotocollen. De burgemeester wordt geïnformeerd bij dreigende onveiligheid of maatschappelijke onrust; de wethouder Jeugd bij structurele of beleidsmatige kwesties.

Buiten kantoortijden wordt de ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid (AOV-er) ingeschakeld, welke 24/7 bereikbaar is bij calamiteiten. Deze AOV-er staat direct in contact met de burgemeester in geval van escalaties die de openbare orde raken al dan niet in de rol als burgervader.

Vraag 5:

Welke maatregelen neemt de gemeente Maastricht op dit moment om de veiligheid en ontwikkeling van deze kinderen beter te waarborgen?

Antwoord 5:

De gemeente Maastricht neemt onder andere de volgende maatregelen:

- Versterking van het lokale toezicht via het team Externe Verwijzingen binnen de gemeente Maastricht, die wekelijks overleggen met de GI's;*
- Structureel overleg tussen gemeente, GI's en Veilig Thuis over risicovolle casuïstiek;*
- Verbetering van signalering en gegevensuitwisseling binnen de regio Zuid-Limburg;*
- Aandacht voor continuïteit van pleegzorgplaatsingen en ondersteuning van pleegouders;*
- Implementatie van de Aanpak Voorkomen Escalatie – methodiek. (AVE). Dit is een escalatieladder waarin casuïstiek vroegtijdig kan worden opgeschaald en duidelijk is wie in welke fase van de escalatie welke rol/verantwoordelijkheid heeft.*

Vraag 6:

Hoe zorgt de gemeente ervoor dat men beter zicht krijgt op de situaties van kwetsbare kinderen?

Antwoord 6:

Zie bovenstaande antwoorden. Daarnaast wordt in 2026 onderzocht in hoeverre het mogelijk is om een toezichthoudende rol in te stellen.

Vraag 7:

Gaat het college extra stappen ondernemen naar aanleiding van de noodkreet van de inspecties om ervoor te zorgen dat kinderen in Maastricht sneller en adequaat geholpen worden? Zo ja, welke stappen en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

DATUM
30 oktober 2025

Antwoord 7:

Ja, naar aanleiding van de inspecties en het onderzoek van de William Schrikker Stichting wordt ingezet op:

- *Deelname van Maastricht aan een regionale werkgroep "Leren van calamiteiten";*
- *Actualisering van het de procesafspraken "Op- en afschalen in de keten" in samenwerking met Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, gemeenten en Gecertificeerde Instellingen.*
- *Zoals reeds in vraag 5 omschreven is de gemeente drukdoende met de implementatie van de AVE escalatieladder, waarover uw raad al eerder is geïnformeerd.*

Vraag 8:

Op welke wijze werkt de gemeente samen met pleegzorgaanbieders, gecertificeerde instellingen (GI's) en omliggende gemeenten om de risico's voor kinderen te verkleinen?

Antwoord 8:

De gemeente Maastricht werkt via de contractregieteams / subsidieregieteams van de Jeugdhulp Regio Zuid-Limburg samen met de Gecertificeerde Instellingen (William Schrikker Stichting, Bureau Jeugdzorg en Leger des Heils) en de pleegzorgaanbieders (XONAR, Scoor). Deze teams houden zicht op beschikbaarheid en zorgcontinuïteit (inclusief wachtlijstbeheer), geven samen met contractpartijen invulling aan de gezamenlijke ontwikkelagenda's en sturen op financiële ontwikkelingen. Het continu verbeteren van de kwaliteit van hulpverlening, op basis van gelijkwaardigheid, staat binnen deze teams centraal.

Vraag 9:

Pakken de diverse instanties in Maastricht hun verantwoordelijkheid en lossen we de problemen gezamenlijk op? Of is de samenwerking voor verbetering vatbaar?

Antwoord 9:

De betrokken instellingen nemen hun verantwoordelijkheid, maar samenwerking blijft aandachtspunt. Uit het onderzoek van de William Schrikker Stichting (zie bijlage) blijkt dat bestuurlijke nabijheid en vaste aanspreekpunten cruciaal zijn. Maastricht werkt daarom aan duidelijke contactlijnen tussen de beleidsafdeling, team Jeugd, Veilig Thuis en de GI's.

Vraag 10:

Wanneer wettelijke taken binnen de jeugdbescherming in Maastricht niet uitvoerbaar zijn, hoe maakt het college dit inzichtelijk en op welke manier wordt dit met de gemeenteraad en inwoners gecommuniceerd?

Antwoord 10:

Wanneer wettelijke taken structureel niet uitvoerbaar blijken, wordt dit via het regionale subsidieregieteam en het bestuurlijk overleg Jeugdzorg Zuid-Limburg besproken. Indien dit effect heeft op de lokale uitvoering, wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd via reguliere rapportages en, indien nodig, een separate raadsinformatiebrief.

Vraag 11:

Welke effecten hebben de arbeidsmarkttekorten in onze regio op de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering, en welke initiatieven zijn er om dit probleem aan te pakken?

DATUM
30 oktober 2025

Antwoord 11:

Ook in Zuid-Limburg speelt schaarste aan gekwalificeerde jeugdbeschermers. Samen met de VNG, Jeugdzorg Nederland en de G7-regio's worden regionale opleidings- en stageprogramma's opgezet, waaronder de Limburgse Werkgroep Instroom Jeugdbeschermers (2025–2026).

Vraag 12:

Hoe gaat de gemeente voorkomen dat dezelfde tekortkomingen die de inspecties nu opnieuw benoemen, ook in Maastricht blijven bestaan of zelfs verergeren?

Antwoord 12:

De gemeente borgt via periodieke evaluatie met GI's dat aanbevelingen uit eerdere onderzoeken (waaronder Vlaardingen) worden opgevolgd. Kern is: tijdige signalering, regie op veiligheid, en het centraal stellen van de stem van het kind.

Vraag 13:

Het is aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport om hierin het voortouw te nemen als stelselverantwoordelijken. Ervaart de gemeente Maastricht hier voldoende ondersteuning?

Antwoord 13:

De gemeente ervaart dat het Rijk aanvullende regie neemt via de Hervormingsagenda Jeugd en de Landelijke Tafel Gecertificeerde Instellingen. Verdere structurele ondersteuning, bijvoorbeeld via landelijke kwaliteitskaders en crisisafspraken, blijft noodzakelijk.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Maastricht,

W.A.G. Hillenaar
de Burgemeester

en

Hubert Mackus
Wethouder Economie, Sport, Jeugdzorg, Water, Natuur en Landschap

Schriftelijke vragen

Leren van calamiteiten – een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor veilige jeugdbescherming - omdat je er wil zijn als het moet

Opgesteld in opdracht van: Pim van Uchelen, voorzitter Raad van
Bestuur Partners voor Jeugd (w.o. William Schrikker Jeugdbescherming
& Jeugdreclassering)

Opsteller: Harm-Jan van Schaik

Datum: 25 mei 2025

Managementsamenvatting

Deze onderzoeksnotitie is opgesteld in opdracht van Pim van Uchelen, voorzitter Raad van Bestuur Partners voor Jeugd (waar onder de William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (WSS)) en vormt een reflectief en strategisch document naar aanleiding van een ernstige calamiteit rond een tienjarig meisje in Vlaardingen. Het doel is om te leren van deze gebeurtenis en om de samenwerking tussen WSS, gemeenten, en landelijke partners te versterken in het belang van een veiliger jeugdbeschermingssysteem.

De notitie bestaat uit twee delen:

- Deel I biedt een beleidsmatige reflectie op de calamiteit, inclusief een analyse van de tekortkomingen in toezicht, samenwerking, besluitvorming en de bescherming van het kind op grond van reeds beschikbare documenten.
- Deel II bevat een analyse van gesprekken met acht gemeenten en VNG over hun ervaringen met de WSS, samenwerking, accounthouderschap en verwachtingen richting de gecertificeerde instelling.

Belangrijkste bevindingen

- In de casus Vlaardingen was sprake van ernstige signalen van mishandeling die onvoldoende zijn opgepakt door betrokken instellingen, waaronder de WSS.
- Er was geen heldere regie, onvoldoende informatie-uitwisseling en een gebrekkige structurele monitoring van veiligheid.
- Kindgerichte signalering, netwerkonderzoek en crisiscommunicatie schoten tekort.
- Gemeenten gaven in gesprekken aan dat bestuurlijk contact met WSS vaak ontbreekt en dat zij zich onvoldoende toegerust voelen om effectief te sturen op kwaliteit en samenwerking.
- De rol van de VNG als accounthouder wordt als beperkt en onduidelijk ervaren.

Aanbevelingen

- Aan gemeenten: organiseer duidelijke casusregie, investeer in toezicht en netwerkonderzoek, en versterk bestuurlijke betrokkenheid.
- Aan WSS: borg kindgericht handelen, structurele reflectie en tegenkracht, en versterk de relatie met gemeenten door zichtbaarheid en proactieve communicatie.
- Aan VNG: herijk het accounthouderschap, verhoog transparantie, en faciliteer gemeenten bij signalering, escalatie en kwaliteitsborging.

Conclusie

De notitie pleit voor een systemische verandering in de jeugdbescherming, waarbij leren van incidenten, het centraal stellen van het kind en gedeelde verantwoordelijkheid tussen gemeenten en instellingen de sleutel zijn. Op die manier kan het vertrouwen in het stelsel worden hersteld en kunnen tragedies zoals in Vlaardingen beter worden voorkomen.

Nb. De notitie is opgesteld door Harm-Jan van Schaik, als voormalig burgemeester en thans zorgbestuurder heeft de WSS met hem gekozen voor een persoon, die zich kan verplaatsen in zowel de leefwereld van het openbaar bestuur als van die van een zorgbestuurder.

De opdracht – Strategisch perspectief op omgaan met incidenten in de jeugdbescherming

Inleiding

Deze beleidsnotitie is opgesteld in opdracht van de voorzitter van de Raad van Bestuur van Partners voor Jeugd. De notitie is bedoeld om strategisch perspectief te bieden op het omgaan met incidenten in de jeugdbescherming en vormt de basis voor een gesprek tussen de verschillende ketenpartners over rolneming en het nemen van verantwoordelijkheid. Aanleiding is de tragische casus van het meisje in Vlaardingen en de aanbevelingen die volgden uit het inspectierapport van januari 2025.

Opdrachtformulering

De opdracht, uitgevoerd tussen 17 maart en 23 mei 2025, luidde:

- Hoe kan de WSS als landelijke organisatie de samenwerking met VNG en gemeenten in de reguliere samenwerking versterken?
- Is bij die samenwerking ook directer contact met het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB) wenselijk, en zo ja in welke vorm?
- Hoe kan de WSS op basis van de actualiteit naar aanleiding van het drama met het 'Vlaardingse pleegmeisje' richting gemeenten de samenwerking beter vormgeven en welke rolneming mag daarbij vanuit gemeenten worden verwacht?

Om deze opdracht goed uit te voeren zijn gesprekken gevoerd met de VNG, met de gemeente Vlaardingen en met zeven andere gemeenten (anoniem weergegeven als gemeenten A t/m G). De gesprekken vonden plaats met zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers en zijn kwalitatief geanalyseerd. De uitkomsten zijn verwerkt in een uitgebreide rapportage.

Aanpak

De gesprekken met gemeenten richtten zich op zeven hoofdthema's:

- Bekendheid en contact met de WSS
- Bestuurlijke en ambtelijke afstemming
- Contractuele afspraken en naleving
- Communicatie en crisisaanpak
- Bestuurlijke verwachtingen en regionale samenwerking
- Praktische ervaringen en casuïstiek (incl. Vlaardingen)
- Nabijheid en toekomst van de samenwerking

Daarnaast werd, mede door de inbreng van de respondenten, extra aandacht besteed aan het woonplaatsbeginsel, accounthouderschap door de VNG, en verwachtingen richting de Raad van Bestuur van de WSS.

Slot

De conclusies uit de gesprekken zijn samengebracht in een verdiepende rapportage, die u terug kunt vinden in deel 2. Deel 1 fungeert als beleidsmatige onderlegger. Het doel is om te leren van incidenten en te werken aan een stevigere, rechtvaardigere en beter verankerde samenwerking tussen gemeenten, landelijke instellingen en gecertificeerde instellingen zoals de WSS.

Deel 1 - Verdiepende beleidscontext casus Vlaardingen

Inleiding

Deze beleidscontext is opgesteld voor de William Schrikker Stichting Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (WSS) en dient als onderlegger voor een breder onderzoek naar hoe gemeenten en gecertificeerde instellingen omgaan met incidenten in de jeugdbescherming. Aanleiding is de calamiteit rond een tienjarig meisje dat in mei 2024 met ernstig letsel werd opgenomen in het ziekenhuis, veroorzaakt door vermoedelijke mishandeling in het pleeggezin waar zij onder toezicht was geplaatst. Het inspectieonderzoek, gepubliceerd op 8 januari 2025, geeft aan dat het meisje langdurig onveilig was en niet voldoende is beschermd, ondanks toezicht door meerdere professionele partijen (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid, 2025, Zakelijke weergave rapport casusonderzoek Vlaardingen, pp. 2–9).

Situatieschets

De betrokken instellingen – waaronder Enver en de WSS – hebben gedurende een lange periode ernstige signalen van mishandeling, verwaarlozing en sociaal isolement van het meisje niet adequaat opgepakt. Er is onvoldoende met haar gesproken, onvoldoende naar haar geluisterd, en relevante signalen zijn niet gedeeld of opgevolgd. Zo werd bijvoorbeeld een ernstig signaal van mishandeling op 3 december 2023 – bevestigd door letsel en fotografisch bewijs – niet direct onderzocht, noch leidde het tot beschermende maatregelen. Gedurende de maanden daarna werd het meisje volledig geïsoleerd van school, familie en hulpverlening. Zowel Enver als de WSS hadden in deze periode geen contact of zicht op haar welzijn of veiligheid (IGJ/IJenV, 2025, pp. 9–14).

Reflectie en erkenning

De William Schrikker Stichting heeft in haar reactie op het inspectierapport erkend dat zij ernstig is tekortgeschoten in haar verantwoordelijkheid voor zicht en regie op veiligheid. In de woorden van de raad van bestuur:

Onze organisatie was verantwoordelijk voor het zicht en de regie op de veiligheid van dit meisje in het pleeggezin. Wij onderschrijven de conclusies van de inspecties, dat wij daarin in deze casus tekortgeschoten zijn. Dat raakt ook ons diep en staat ver af van de standaarden die wij als organisatie hoog willen houden.”

(Partners voor Jeugd/WSS JB&JR, 2025, Reactie op zakelijke weergave, p. 1)

Kernproblemen en structurele lessen

1. Tunnelvisie en vooringenomenheid – Medewerkers namen aan dat het meisje loog, mede op basis van de status van de pleegouders als “gescreende bestandspleegouders”. Alternatieve verklaringen zijn onvoldoende onderzocht (IGJ/IJenV, 2025, pp. 10–11).

2. Gebrekkige samenwerking en gebroken verantwoordelijkheden – Er was geen eenduidige regie of heldere taakverdeling tussen WSS, Enver en andere betrokken instanties. Essentiële informatie werd niet gedeeld, ook niet met Veilig Thuis, ondanks wettelijke verplichtingen (IGJ/IJenV, 2025, pp. 15–17).

3. Structureel falende veiligheidsmonitoring – Ondanks eerdere waarschuwingen (zoals de aanwijzing van IGJ in 2020 en een intern onderzoek in 2022) slaagde de WSS er niet in zicht te houden op de veiligheid van het meisje, of haar direct te beschermen na meldingen van geweld (IGJ/IJenV, 2025, pp. 22–25; Bijlage 2).

4. Geen benutting van netwerk of familiealternatieven – Pogingen van de moeder om contact te houden of een netwerkplaatsing te realiseren zijn onvoldoende onderzocht en gefaciliteerd (IGJ/IJenV, 2025, pp. 24–25).

Aanbevelingen richting gemeenten en William Schrikker Stichting

- Aan gemeenten:
 - Organiseer structurele casusregie via lokale teams met integraal mandaat om overdrachten, besluitvorming en samenwerking tussen organisaties effectief aan te sturen.
 - Intensiveer toezicht en evaluatie van gecertificeerde instellingen bij complexe plaatsingen of herhaalde signalen, inclusief toetsing op opvolging van eerdere waarschuwingen.
 - Verplicht netwerkonderzoek bij uithuisplaatsing en faciliteer duurzame netwerk- en familierelaties om passende alternatieven te benutten en sociaal isolement te voorkomen.
- Aan de William Schrikker Stichting:
 - Versterk de toepassing van professionele standaarden bij signalering van kindermishandeling – dwing strikte toepassing af van de meldcode, objectieve signalering, en herhaalde toetsing bij aanhoudende signalen.
 - Borg kindgerichte praktijk – garandeer structureel 1-op-1-kindgesprekken, vaste vertrouwenspersonen en betrek kinderen actief bij beslissingen die hen aangaan.
 - Organiseer structurele tegenkracht en vakreflectie – voer multidisciplinaire toetsing in bij escalatiecasussen, wisseling van personeel of complexe gedragdynamiek.
 - Waarborg implementatie en borging van verbetermaatregelen – monitor expliciet de uitvoering van eerdere aanbevelingen uit interne onderzoeken en aanwijzingen van inspecties.

Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op de constatering en analyses uit: Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid (2025). Zakelijke weergave rapport casusonderzoek Vlaardingen. Gepubliceerd 8 januari 2025. De aanbevelingen zijn beleidsmatig doorontwikkeld door de opsteller van deze notitie.

Slotbeschouwing

De casus Vlaardingen confronteert ons met een pijnlijk tekort in een systeem dat bedoeld is om de meest kwetsbaren te beschermen. Om te leren van deze situatie is verdiepend onderzoek gedaan naar de sturing, toezicht, en samenwerking in de jeugdbescherming. Alleen door systematisch te leren van incidenten, én door de stemmen van kinderen daadwerkelijk centraal te stellen, kunnen we bouwen aan een betrouwbare, rechtvaardige en veilige jeugdzorg. Hoewel we dit waarschijnlijk allemaal graag direct zouden willen, is dit realiseren niet altijd eenvoudig.

Deel 2 – Jeugdbescherming en samenwerking met gemeenten

Analyse van gesprekken met gemeenten en VNG

In de maanden maart en april 2025 is een reeks gesprekken gevoerd met acht gemeenten verspreid over Nederland en met VNG. Doel van deze gesprekken was om inzicht te krijgen in de manier waarop gemeenten aankijken tegen hun samenwerking met de William Schrikker Stichting (WSS), met name in het licht van het inspectierapport naar aanleiding van de calamiteit in Gemeente Vlaardingen.

Deze rapportage brengt de bevindingen uit deze gesprekken samen, beantwoordt de onderzoeksvragen zoals geformuleerd in de opdracht, en formuleert aanbevelingen voor beleid en samenwerking. Hierbij wordt geput uit concrete citaten, praktijkvoorbeelden en de sfeer van de gesprekken, zodat het een contextueel rijker beeld oplevert dat tevens als input dient voor het bredere onderzoekstraject dat volgt.

1. Bekendheid en contact met de bestuurders van de WSS

In de gesprekken komt naar voren dat de bestuurlijke vertegenwoordiging van de WSS, dat wil zeggen de Raad van Bestuur, niet bij alle gemeenten goed bekend is. Hoewel sommige gemeenten wél wisten wie de bestuurder is, bleek in andere gevallen dat de namen en de vindbaarheid van de bestuurders of de functie van hen onbekend zijn. Dit draagt bij aan het gevoel van afstand tot de organisatie, zeker bij incidenten of bestuurlijke escalaties.

Een wethouder uit Gemeente A gaf aan: “Ik heb geen idee wie de bestuurder van de WSS is. Terwijl ik dat bij andere aanbieders wel weet.”

Gemeenten gaven aan dat het wenselijk is dat de bestuurlijke vertegenwoordiging van de WSS – inclusief de Raad van Bestuur zelf – duidelijker in beeld komt bij lokale en regionale bestuurders. Bijvoorbeeld door periodieke bestuurlijke overleggen, deelname aan jeugdzorgtafels of uitnodigingen voor regiobijeenkomsten. Deze zichtbaarheid helpt bij het versterken van vertrouwen, aanspreekbaarheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

In vrijwel alle gesprekken kwam naar voren dat het ambtelijk contact met de WSS redelijk tot goed functioneert, maar dat het bestuurlijk contact in veel gevallen ontbreekt of onvoldoende geborgd is. Bestuurders zijn zich niet altijd bewust van de rol die de WSS speelt in hun gemeenten. Dit leidt tot situaties waarbij wethouders of burgemeesters pas worden geïnformeerd op het moment dat er sprake is van een crisis. Een bestuurder uit Gemeente F merkte op: “Ik had tot de casus Vlaardingen eigenlijk geen idee dat we zaken deden met de William Schrikker Stichting.”

Ambtelijk worden er wel vaste contactpersonen genoemd, maar gemeenten vragen zich af of deze ook de capaciteit en mandaat hebben om tijdig te reageren of verbinding te leggen met het bestuur. Ook wordt door meerdere gemeenten aangegeven dat er veel wisselingen van contactpersonen zijn geweest. Dit leidt tot een gevoel van afstand en onduidelijkheid in eigenaarschap.

2. Bekendheid en contact met de WSS verschilt per gemeente

Een belangrijk verschil tussen gemeenten is de wijze waarop de verantwoordelijkheden tussen wethouders en burgemeesters zijn verdeeld. In sommige gemeenten – met name waar recent incidenten speelden – is de rol van de burgemeester explicieter geworden, vaak door de impact op de openbare orde of maatschappelijke onrust. Zoals Gemeente H het beschreef: “Op het moment dat je hoort dat een kind met letsel is opgenomen, dan ben ik als burgemeester aan zet.”

Tegelijkertijd werd in meerdere gemeenten benadrukt dat het inhoudelijke beleid en de structurele samenwerking primair belegd blijft bij de wethouder jeugd. Een goede samenwerking tussen beide bestuurlijke rollen is dus essentieel. Gemeente G gaf aan: “Wij hebben afgesproken dat bij signalen of meldingen altijd eerst overleg is tussen OOV en jeugdbeleid.”

Uit de gesprekken blijkt dat de bekendheid met de William Schrikker Stichting (WSS) onder ambtelijke professionals overwegend goed is. In gemeenten als Gemeente E en Gemeente F is zowel bestuurlijk als ambtelijk bekend wie de contactpersonen zijn. In andere gemeenten, zoals Gemeente G, Gemeente A en Gemeente B, is het bestuurlijk contact minimaal tot afwezig, terwijl het ambtelijk contact incidenteel of via contractmanagement verloopt.

Opvallend is dat in Gemeente A, ondanks een relatief kleine betrokken populatie van ongeveer twintig gezinnen, het bestuurlijke contact met de WSS volledig ontbreekt. Ook in Gemeente G blijkt uit het gesprek dat er geen vaste contactpersoon is, wat als gemis wordt ervaren.

Gemeenten als Gemeente D en Gemeente E hebben daarentegen duidelijke lijnen richting de WSS.

Gemeenten gaven aan dat de contractuele afspraken met de WSS vaak via regionale inkoopstructuren lopen, waardoor de directe binding met lokale bestuurders beperkt is. Er is onduidelijkheid over wat er precies is afgesproken, hoe daar toezicht op wordt gehouden en wie aanspreekbaar is bij niet-naleving. Meerdere gemeenten gaven aan dat zij pas na navraag bij contractmanagement kunnen achterhalen wie hun contactpersoon bij de WSS is.

Daarnaast is er frustratie over de beperkte invloed van gemeenten op de kwaliteitsborging binnen gecertificeerde instellingen. Gemeente D merkte op: “Wij kopen in, maar hebben geen zicht op uitvoering.” Er is dan ook een wens om samen met de VNG te werken aan een landelijk kader met meer transparantie, standaardrapportages en gemeenschappelijke prestatie-indicatoren.

3. Bestuurlijke en ambtelijke afstemming

Tijdens de gesprekken werd vaak benadrukt dat communicatie cruciaal is, zeker bij incidenten of crisissituaties. Gemeente Vlaardingen, waar het incident plaatsvond, gaf aan dat de informatievoorziening vanuit de keten (waaronder WSS) traag en gefragmenteerd was. Andere gemeenten bevestigden dat er vaak geen duidelijke rolverdeling is bij escalatie. De meesten hebben daar ook niet eerder over nagedacht.

Er is behoefte aan een crisisprotocol/afpraak waarin staat wie wanneer moet worden geïnformeerd, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Gemeente A stelde: “Als de situatie ernstig is, moet er binnen een uur iemand bereikbaar zijn. Punt.” Gemeenten stellen daarnaast voor dat de WSS

samen met regio's formats ontwikkelt voor communicatie in crisissituaties, zodat geen verwarring ontstaat over woordvoering en regie.

In de praktijk blijkt dat de rolverdeling tussen de burgemeester en de wethouder sterk varieert per gemeente. Hoewel in vrijwel alle gemeenten de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor jeugdbescherming primair bij de wethouder jeugd ligt, komt de burgemeester nadrukkelijk in beeld bij incidenten, crises of situaties die raken aan veiligheid en maatschappelijke onrust.

Verschillende gemeenten gaven aan dat de samenwerking tussen deze twee bestuurslagen niet altijd structureel geborgd is. Gemeente F gaf aan: "We spreken elkaar wel ad hoc, maar we hebben geen vaste afspraak om casuïstiek te bespreken of signalen door te nemen." Daartegenover staat Gemeente C, waar wekelijks bestuurlijk overleg plaatsvindt tussen de portefeuillehouders OOV, jeugd en zorg: "We hebben structurele afstemming, waardoor de lijnen kort zijn als het spannend wordt."

Een knelpunt is dat incidenten soms niet snel genoeg bestuurlijk worden opgeschaald, waardoor burgemeesters pas laat betrokken worden, of onvoldoende voeling hebben met de achtergronden. Gemeente E benoemde dit expliciet: "Ik werd pas gebeld toen het incident al publiek was. Als burgemeester wil je eerder geïnformeerd zijn – ook uit zorg voor het kind én de gemeente."

De aanbeveling uit meerdere gesprekken is dat gemeenten standaardmomenten inbouwen voor bestuurlijke afstemming over jeugdbescherming. Hierbij is het wenselijk dat zowel de wethouder als de burgemeester periodiek betrokken zijn bij beleidsmatige en signalerende overleggen, met name in gemeenten waar sprake is van complexe pleegzorgcasuïstiek of terugkerende zorgen over veiligheid.

De WSS kan volgens sommige gemeenten hierin faciliteren door gestructureerd overleg te organiseren, bijvoorbeeld per kwartaal, waarin zowel wethouder als burgemeester kunnen worden uitgenodigd. Dit kan bijdragen aan meer gedeeld eigenaarschap en snellere bestuurlijke respons bij risicosituaties. De vraag is of dit haalbaar is voor een organisatie die op landelijk niveau opereert en past bij de rolneming van de WSS. Tegelijkertijd ligt er ook een verantwoordelijkheid voor de gemeenten zelf om bij gezeiene noodzaak hiertoe het initiatief te nemen. Een gestructureerd bestuurlijk overleg in elke gemeente zou voor de bestuurder van de WSS immers leiden tot 1368 overleggen per jaar, waarbij het de vraag is of het daadwerkelijk leidt tot een beter resultaat voor het kind in de jeugdbescherming.

De rolverdeling tussen wethouder en burgemeester is sterk afhankelijk van de incidentgevoeligheid en gemeentelijke traditie. In Gemeente H bijvoorbeeld werd direct de burgemeester betrokken vanwege de ernst van de casus. In andere gemeenten is de betrokkenheid van de burgemeester minder structureel en ligt het zwaartepunt bij de wethouder jeugd (zoals in Gemeente B en Gemeente A). Gemeente C en Gemeente E kennen een gedeelde regierol, waarbij risicovolle casuïstiek in gezamenlijkheid met meerdere bestuurders wordt besproken.

Op regionaal niveau vindt bestuurlijke afstemming vaak plaats via overlegstructuren waarin ook meerdere Gl's participeren (zoals bij G7 in Gelderland of Zuid-Limburg overlegstructuren).

Gemeenten geven aan dat zij verwachten dat WSS een actieve partner is in het lokale en regionale netwerk. Daarbij hoort dat de stichting zichtbaar is, kennis deelt en meebouwt aan afspraken rondom pleegzorg, jeugdreclassering en escalatie. Gemeente E verwoordde dit als volgt: “We willen geen losstaand eiland, maar een partner die met ons meedenkt en meebeweegt.”

Er is echter een duidelijke diversiteit in de mate waarin regionale samenwerking functioneert. Sommige regio's kennen vaste overlegstructuren waarin de WSS deelneemt; in andere regio's ontbreekt deze structuur of is deelname incidenteel. Gemeenten dringen aan op meer consistentie en inzet vanuit WSS, ook in regio's waar het aandeel pleegzorg relatief klein is.

4. Contractuele afspraken en naleving

De meeste gemeenten gaven aan zelden of nooit direct betrokken te zijn geweest bij ernstige incidenten zoals in Vlaardingen. Toch was er veel herkenning in de beschrijving van de situatie. Een wethouder uit Gemeente B stelde: “We herkennen het patroon: onvoldoende signalering, te laat gezien, en een onduidelijke regie.”

Sommige gemeenten hebben wel ervaring met signalen van pleegzorgproblematiek. Deze signalen blijken vaak versnipperd aanwezig: bij wijkteams, politie, of scholen. Gemeente G gaf aan dat zij werken aan één centrale signaleringslijn, met duidelijke opvolging. Een aanpak die ook door andere gemeenten werd herkend als wenselijk.

Wat opvalt in de gesprekken met gemeenten is dat de bestuurlijke betrokkenheid bij contractuele afspraken met de WSS beperkt is. In veel gevallen is het accounthouderschap ondergebracht bij regionale inkooporganisaties of ambtelijke contractmanagers, waardoor wethouders en burgemeesters slechts zijdelings betrokken zijn bij de inhoud en monitoring van contractafspraken.

Verschillende gemeenten gaven aan dat dit leidt tot een gebrek aan grip: “We zijn formeel opdrachtgever, maar hebben inhoudelijk nauwelijks sturingsmogelijkheden,” aldus een wethouder uit Gemeente C. Ook Gemeente D merkte op: “Ik heb als wethouder jeugd geen directe invloed op de kwaliteitsafspraken, terwijl ik er politiek wel op word aangesproken.”

Deze scheiding tussen inkoop en inhoudelijke regie wordt als risicovol ervaren. Zeker bij incidenten, waarin snel bestuurlijk gehandeld moet worden, blijkt het ontbreken van directe lijnen en inzicht in afspraken een obstakel. Er is behoefte aan meer transparantie, frequente terugkoppeling over prestaties en duidelijkere afspraken over wie bestuurlijk verantwoordelijk is voor contractbewaking.

Gemeenten geven aan dat zij verwachten dat de VNG hierin een ondersteunende en coördinerende rol speelt. Daarnaast willen zij dat WSS proactief informatie deelt over:

- het nakomen van contractuele verplichtingen;
- risicodossiers en signalen uit de uitvoering;
- en de aansluiting van dienstverlening op lokale beleidsdoelen.

Kortom: waar ambtelijke inkoop functioneel is, ontbreekt vaak de bestuurlijke verankering. Een

integrale benadering – waarin bestuurders actiever worden geïnformeerd en betrokken – is essentieel voor duurzame samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid.

Gemeenten variëren sterk in contractuele betrokkenheid. In Gemeente F en Gemeente D verloopt dit via regionale inkooporganisaties, vaak met beperkte directe sturing. In Gemeente G wordt expliciet benoemd dat het afgelopen jaar nauwelijks contractmanagementgesprekken zijn gevoerd met de WSS. In Gemeente C is wel actief gestuurd op naleving, mede door fricties rond kosten. Ook de rol van de VNG wordt wisselend geïnterpreteerd; sommigen verwachten een sterkere faciliterende en coördinerende rol, anderen beschouwen het als een passieve schakel zonder toezichtfunctie.

Wat in veel gesprekken ontbrak – en door sommige bestuurders ook kritisch werd benoemd – is het zicht op het perspectief van het kind binnen de contractuele en sturingsdiscussie. Gemeenten erkennen dat het inkoop- en verantwoordingsproces sterk systeemgericht is, en dat dit onvoldoende ruimte laat voor het individuele verhaal van het kind.

Een beleidsmedewerker uit Gemeente B merkte op: “We hebben het vooral over geld, volume, en prestaties. Maar hoe ervaart het kind de geboden jeugdbescherming? Wat betekent nabijheid of veiligheid vanuit zijn of haar beleving?”

Er is groeiend besef dat monitoring en naleving ook indicatoren moeten bevatten die recht doen aan de ervaring en stem van kinderen. WSS zou in dit kader kunnen bijdragen door het kindperspectief explicieter mee te nemen in haar contractuele verantwoording en door voorbeelden van ‘ervaringsreflecties’ van jongeren te delen.

Verschillende gemeenten riepen op tot meer dialoog over de vraag hoe systeemverantwoordelijkheid hand in hand kan gaan met maatwerk, relationele continuïteit en het welzijn van kinderen. “Uiteindelijk is het kind de enige echte eindgebruiker van dit hele systeem. Daar moeten we ons beleid op spiegelen,” stelde een wethouder uit Gemeente E.

Afstand zorgt ervoor dat lokale bestuurders en ambtenaren zich soms machteloos voelen in het aansturen van instellingen waarvan zij wel verantwoordelijk worden gehouden voor de uitkomsten.

Er klinkt een duidelijke wens om het accounthouderschap van de VNG meer te verbinden met lokale ervaringen en signalen. Een bestuurder uit gemeente F stelde: “Laat de VNG meer ophalen bij gemeenten en organiseer regionale feedback oplopen waarin signalen en ervaringen worden teruggekoppeld naar het landelijke contractbeheer.”

Gemeenten pleiten voor:

- meer transparantie over de rol en afspraken van de VNG in relatie tot de WSS;
- een structureel overleg waarin lokale signalen systematisch worden meegenomen in de contractmonitoring;
- en voor heldere contactlijnen voor escalatie wanneer er lokaal knelpunten ontstaan in samenwerking met landelijke partijen.

De WSS wordt hierbij gevraagd om, in samenwerking met de VNG, meer te investeren in

verbinding en dialoog met de decentrale praktijk. Zo kan het accounthouderschap niet alleen op papier, maar ook in de uitvoering voelbaar en effectief worden.

5. Verdiepende analyse van het accounthouderschap van de VNG

Beeldvorming en positionering van VNG

De VNG ziet haar accounthouderschap richting de WSS als coördinerend en faciliterend, niet als toezichthoudend of aansturend. De gesprekken met WSS zijn tweemaal per jaar en worden door de VNG zelf aangeduid als 'operationeel en organisatorisch van aard'. Gemeenten zijn hiervan nauwelijks op de hoogte. De communicatie over deze rol naar gemeenten is summier en vindt niet structureel plaats, waardoor onduidelijkheid bestaat over wat gemeenten van VNG mogen verwachten.

Inhoudelijke aansturing en toezicht

Inhoudelijke thema's als veiligheid, kwaliteit en kindperspectief worden in gesprekken met WSS weinig of niet benoemd. De VNG stelt dat de inhoudelijke aansturing de verantwoordelijkheid van gemeenten en inspectie is. De gesprekken richten zich vooral op bedrijfsvoering: instroom, uitstroom, verzuim, administratie. Signalering vanuit gemeenten wordt niet systematisch opgehaald en zelden besproken in de accounthoudersgesprekken.

Nabijheid, signalering en escalatie

De VNG erkent dat het voor landelijke instellingen als WSS onmogelijk is om fysiek in elke gemeente aanwezig te zijn. Tegelijkertijd is er geen concreet beleid of advies vanuit VNG hoe die 'nabijheid' dan wel te organiseren. VNG ziet zichzelf niet als escalatiepunt in crisissituaties zoals Vlaarding. Gemeenten hebben hier wel behoefte aan, maar er zijn geen vaste structuren voor signalering of crisiscommunicatie tussen gemeenten, VNG en WSS.

Regierol bij systeemkelpunten

VNG ziet het signaleren van landelijke knelpunten (zoals het woonplaatsbeginsel of informatie-uitwisseling) als een van haar taken. Echter, er is weinig zicht op hoe die signalen worden geprioriteerd of doorgezet naar het ministerie of andere landelijke gremia. Er wordt nog niet gewerkt met vaste protocollen of standaarden voor grensoverschrijdende plaatsingen of communicatie tijdens incidenten. Gemeenten pleiten juist voor die standaardisering.

Verwachtingen en toekomst

De VNG verwacht van gemeenten dat zij vooral lokaal verantwoordelijkheid nemen voor de samenwerking met instellingen als WSS. Tegelijkertijd is er weinig ruimte voor gemeenten om daadwerkelijk invloed uit te oefenen op de accounthoudersrelatie. Plannen om het accounthouderschap transparanter en actiever te maken zijn niet benoemd in de stukken. Wel wordt de wens uitgesproken om beter aan te sluiten bij de gemeentelijke praktijk, mits daarvoor capaciteit en mandaat beschikbaar komen.

Wat betekent dit voor de William Schrikker?

De huidige invulling van het accounthouderschap door de VNG betekent dat landelijke instellingen zoals de WSS zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor het onderhouden van relaties

met gemeenten. De verwachting van gemeenten dat de VNG namens hen inhoudelijk stuurt, bewaakt of terugkoppelt over kwaliteit en samenwerking wordt op dit moment niet waargemaakt.

Voor de WSS betekent dit dat zij actiever zichtbaar en aanspreekbaar moet zijn op lokaal niveau. Dit vraagt om:

- structurele aanwezigheid in regionale overleggen;
- vaste aanspreekpunten per regio die beleidsmatig betrokken zijn bij signalen, ontwikkelingen en casuïstiek;
- eigen rapportage en transparantie richting gemeenten over uitvoering, knelpunten en verbeteracties;
- en heldere communicatie over wat gemeenten van WSS kunnen verwachten, los van wat via de VNG loopt.

De WSS wordt hiermee uitgedaagd om het eigen profiel als landelijke specialistische jeugdbeschermingsorganisatie actiever te positioneren. Gemeenten waarderen de inhoudelijke expertise van WSS, maar missen soms de relationele verbinding en structurele terugkoppeling. In de huidige constellatie – waarin de VNG terughoudend is in inhoudelijke sturing – ligt bij WSS dus ook een versterkte verantwoordelijkheid voor het onderhouden van het mandaat en vertrouwen van gemeenten.

De huidige invulling van het accounthouderschap door de VNG betekent dat landelijke instellingen zoals de WSS zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor het onderhouden van relaties met gemeenten. De verwachting van gemeenten dat de VNG namens hen inhoudelijk stuurt, bewaakt of terugkoppelt over kwaliteit en samenwerking wordt op dit moment niet waargemaakt.

Voor de WSS betekent dit dat zij actiever zichtbaar en aanspreekbaar moet zijn op lokaal niveau. Dit vraagt om:

- structurele aanwezigheid in regionale overleggen;
- vaste aanspreekpunten per regio die zowel ambtelijk als bestuurlijk communiceren;
- eigen terugkoppelmechanismen richting gemeenten, naast die via de VNG;
- en het agenderen van knelpunten en verbeterpunten rechtstreeks bij gemeenten, niet alleen via landelijke gremia.

De WSS kan zich onderscheiden door de verbinding met gemeenten te versterken en het initiatief te nemen in het inrichten van effectieve samenwerkingslijnen. Juist door proactief en transparant te handelen, ook bij incidenten of kwaliteitsvragen, kan WSS het vertrouwen van gemeenten duurzaam versterken.

Afsluitende reflectie

De verdieping van het accounthouderschap van de VNG laat zien dat er sprake is van een structurele mismatch tussen rolopvatting en verwachtingen. Gemeenten willen een actieve, verbindende en inhoudelijk betrokken accounthouder. De VNG profileert zich vooral als procescoördinator met beperkte bevoegdheden. Om deze kloof te overbruggen zijn heldere werkafspraken, betere communicatie en gezamenlijke leertrajecten noodzakelijk.

Uit de gesprekken met gemeenten en uit documenten van de VNG zelf blijkt dat er sprake is van een duidelijke mismatch tussen het beeld van de VNG over haar eigen rol als accounthouder van de WSS, en de verwachtingen die gemeenten daarvan hebben. Deze rapportage analyseert de opvattingen en verwachtingen van beide partijen. Er wordt echter geen uitspraak gedaan welke rolname de juiste is, dat ligt niet in de lijn van de opdracht. Wel wordt duidelijk dat er afstemming nodig is om teleurstelling te voorkomen.

Gemeentelijke perceptie

Veel gemeenten zijn niet op de hoogte van de accounthoudersrol van de VNG. Zelfs beleidsambtenaren en bestuurders die actief betrokken zijn bij jeugdbescherming, geven aan niet precies te weten wat deze rol inhoudt. Daarnaast ervaren gemeenten weinig terugkoppeling of invloed. Zij voelen zich verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdbescherming, maar hebben weinig grip op het functioneren van de WSS en geen directe invloed op de afspraken die via de VNG lopen, als er afspraken via VNG lopen.

Verwachtingen van gemeenten

- Meer transparantie over de contractrelatie met de WSS en terugkoppeling van VNG-gesprekken.
- Structurele betrokkenheid van gemeenten bij accounthouderschapsgesprekken.
- Inhoudelijke bespreking van kwaliteit, niet alleen bedrijfsvoering.
- Rol voor de VNG in crisissituaties, coördinatie en escalatie.
- Verbetering van de toegankelijkheid en aanspreekbaarheid van de VNG voor signalen vanuit gemeenten.

Hoe de VNG haar rol ziet

De VNG beschrijft haar rol als beperkt en gericht op het coördineren van een paar vaste contactmomenten per jaar met de WSS. Er is geen toezichthoudende of contracterende functie. De VNG voert gesprekken over instroom, uitstroom, formatie, ziekteverzuim en administratieve processen, maar niet over inhoudelijke kwaliteit of het kindperspectief. Die verantwoordelijkheid ligt volgens de VNG bij de instellingen zelf en bij de inspectie. Wel wordt gewezen op gesprekken met vertegenwoordigers van de jeugdzorgregio's. Bij gemeenten lijken slecht twee gemeenten hiermee bekend te zijn. De vraag is of die vertegenwoordigers input ophalen en de uitkomsten terugkoppelen naar de bestuurders van de regiogemeenten die zij vertegenwoordigen, of dat dit van VNG verwacht wordt.

Overeenkomsten en verschillen

De VNG erkent dat zij geen formele toezichtrol heeft en geen kwaliteitseisen afdwingt. Gemeenten verwachten juist wél dat de VNG dit doet of daarin een verbindende rol speelt. Er is weinig inhoudelijke terugkoppeling naar gemeenten, terwijl die daar wél behoefte aan hebben. Ook de betrokkenheid van gemeenten bij accounthouderschapsgesprekken lijkt vrijwel geheel te ontbreken.

Conclusie

De analyse wijst op een fundamenteel verschil in rolopvatting. Gemeenten zien de VNG als hun vertegenwoordiger en aanspreekpunt, maar de VNG ziet zichzelf vooral als organisator van administratieve contacten. Voor een toekomstbestendig en gedragen accounthouderschap is een herijking nodig van de rol, verwachtingen en structurele inbedding van overleg en terugkoppeling.

6. Communicatie en crisisaanpak

De ervaringen met communicatie tussen gemeenten en de WSS lopen sterk uiteen. In Gemeente H werd de burgemeester snel betrokken door de politie bij het incident, maar het contact met de WSS verliep aanvankelijk gefragmenteerd. In Gemeente C en Gemeente E wordt risicovolle casuïstiek besproken in overlegstructuren waarin ook WSS participeert. Gemeente G en Gemeente A gaven aan dat er nauwelijks directe communicatie plaatsvindt en dat de rolverdeling bij incidenten niet duidelijk is.

Een terugkerende wens is een heldere communicatiestructuur, zeker bij incidenten. Verschillende gemeenten pleiten voor vaste contactpersonen, periodieke updates en transparante crisisscenario's en een noodnummer van de bestuurder van WSS in geval escalatie nodig is, zoals ze ook bij regionale zorgaanbieders gewend zijn.

Een terugkerend spanningsveld in de gesprekken met gemeenten betreft de invloed van privacywetgeving op de informatievoorziening bij incidenten. Gemeenten ervaren regelmatig dat zij – zeker in acute situaties – onvoldoende of te laat worden geïnformeerd, omdat betrokken instellingen terughoudend zijn in het delen van persoonsgegevens.

Hoewel de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ruimte biedt voor het delen van gegevens bij een zwaarwegend algemeen belang, ervaren veel bestuurders en ambtenaren dat privacy als reden wordt aangevoerd om cruciale informatie achter te houden. Gemeente D benoemde dit scherp: “De AVG wordt soms als schild gebruikt, terwijl het kind in gevaar is.”

Deze spanning werkt belemmerend op een adequate crisisaanpak. Gemeente F gaf aan dat de gemeente pas werd geïnformeerd toen het incident al landelijke media-aandacht had gekregen: “We hoorden pas laat wat er speelde, omdat men niet zeker wist of delen van informatie wel mocht. Maar als gemeente wil je snel kunnen handelen, signalen kunnen duiden en je bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen.”

Verschillende gemeenten riepen op tot het ontwikkelen van heldere afspraken over privacy in crisissituaties. De WSS kan hierin het voortouw nemen door samen met ketenpartners en gemeenten praktische richtlijnen op te stellen voor informatiedeling, waarbij zowel de bescherming van persoonsgegevens als de veiligheid van het kind gewaarborgd zijn.

Zo zou een AVG-proof standaardformat voor spoedmeldingen kunnen bijdragen aan sneller schakelen, minder onzekerheid en betere bestuurlijke afstemming. “We hebben geen behoefte aan schending van privacy, maar wel aan gedeelde verantwoordelijkheid,” aldus een bestuurder uit Gemeente B.

De gesprekken maken duidelijk dat goede communicatie in crisissituaties niet alleen een kwestie is van snelheid, maar ook van structuur, tone of voice en gedeeld eigenaarschap. Gemeenten gaven

aan dat bij incidenten te vaak onduidelijk is wie de regie heeft, en dat het lang kan duren voordat zij volledig zijn geïnformeerd. Gemeente H stelde: “De eerste signalen kwamen via de politie en zorgpartners. Van WSS hoorden we pas later. Terwijl je als gemeente direct wil kunnen handelen en communiceren.”

Gemeente G benadrukte het belang van onderlinge afspraken vooraf: “We moeten vóór een crisis al weten wie er belt, wie coördineert, en wie verantwoordelijk is voor woordvoering. Nu is dat te veel afhankelijk van improvisatie.”

Een concreet knelpunt is dat de communicatie tussen jeugdbescherming, pleegzorgaanbieders, gemeenten en politie vaak gefragmenteerd verloopt. De afstemming tussen bestuurders, beleidsadviseurs en frontlijnmedewerkers blijkt niet overal geborgd. “Wij moesten ons eigen verhaal construeren met halve informatie,” aldus een bestuurder uit Gemeente A.

Wat voor een extra belemmering in de communicatie zorgt is dat de gemeente waar het kind is ondergebracht, niet altijd dezelfde gemeente is, die verantwoordelijk is voor het kind. Wanneer een kind in een andere gemeente wordt geplaatst, blijft door het woonplaatsbeginsel, de gemeente van herkomst de verantwoordelijke gemeente en daarmee ook het aanspreekpunt vanuit de jeugdbescherming. Bij een incident met maatschappelijke impact, zoals in Vlaardingen, is in de publieke opinie het gemeentebestuur van Vlaardingen hun aanspreekpunt voor communicatie over het incident. Dit terwijl zij geen feitelijke verantwoordelijkheid voor de zorg hadden. Tussen gemeenten wordt verschillend gedacht wie in zo’n situatie aanzet is voor de woordvoering. Twee gemeenten geven aan dat dit bij Rotterdam had moeten liggen, aangezien deze gemeente verantwoordelijk was voor de zorg. De overige gemeenten geven aan dat dit theoretisch gezien klopt, maar je in de praktijk niet kunt en mag weglopen voor een issue wat zich binnen je gemeentegrenzen afspeelt, mede omdat het verder gaat dan alleen de jeugdzorg an sich en ook vaak openbare orde en veiligheid raakt. Vaak weten de gemeenten niet van elkaar wie waar wordt gehuisvest. Verschillende gemeenten geven aan dat bij een incident het wenselijk kan zijn dat de jeugdbeschermer van het kind informatie over de herkomst van het kind verstrekt, om snel de verantwoordelijke gemeente van herkomst te traceren en daarmee communicatieve afspraken te maken.

Gemeenten vragen van de WSS:

- een helder crisiscommunicatieprotocol;
- vast aanspreekpunt voor escalaties per regio;
- directe terugkoppeling bij meldingen en signalen;
- en betrokkenheid bij communicatie met de buitenwereld, inclusief media.

Er is brede consensus dat de rolverdeling bij incidenten – wie informeert wie, wie treedt op naar buiten, wie bewaakt het belang van het kind – expliciet vastgelegd moet worden. WSS zou hierin volgens de respondenten het voortouw kunnen nemen door, samen met gemeenten en pleegzorgaanbieders, een gezamenlijk handelingskader op te stellen voor crisissituaties. Vanuit het belang van de gemeenten zou het echter logischer zijn wanneer VNG hierin een ‘trekkende’ rol in zou vervullen. Het maken van landelijke afspraken rondom communicatie vanuit alle GI’s richting betrokken gemeenten, in geval van een ernstige calamiteit, kan helpend zijn voor alle gemeenten. Zo wordt voorkomen dat per organisatie verschillende afspraken ontstaan. WSS kan

hieraan zeker een bijdrage leveren, maar daarnaast is ook de inbreng van andere grote jeugdzorgaanbieders wenselijk voor draagvlak bij de uitvoering.

7. Bestuurlijke verwachtingen en regionale samenwerking

De bestuurlijke verwachtingen richting WSS zijn vooral gericht op tijdige signalering, heldere communicatie en proactief optreden bij incidenten. Gemeenten als Gemeente E en Gemeente C noemen het belang van maatwerk en snel kunnen schakelen met gebiedsmanagers van WSS. Tegelijkertijd blijkt dat structurele regionale samenwerking vaak ontbreekt of afhankelijk is van informele lijnen. Gemeenten wensen meer uniformiteit in de aanpak van pleegzorg/jeugdbescherming, met vaste afspraken over woordvoering, escalatie en regie bij plaatsing in andere gemeenten. Vaak weet men niet dat kinderen uit andere gemeenten bij hen geplaatst zijn.

De verwachtingen van gemeenten richting de WSS zijn meerledig: zij willen een betrokken, voorspelbare en inhoudelijk sterke samenwerkingspartner. Bestuurders verwachten dat WSS tijdig signalen deelt, regie toont bij complexe casuïstiek en actief deelneemt aan regionale beleidsontwikkeling.

Toch blijkt uit de gesprekken dat er verschillen bestaan in hoe deze verwachtingen concreet vorm krijgen. In regio's met een stabiel bestuurlijk overlegkader, zoals in regio E, is WSS regelmatig aanwezig en wordt zij als een inhoudelijk sterke en samenwerkingsgerichte speler gezien. Gemeente E stelde: "De WSS is bij ons een bekende partner aan tafel. Dat geeft vertrouwen in crisistijd."

In andere regio's – met name waar geen vaste overlegstructuren bestaan – ervaren gemeenten WSS als afwezig of onbekend. "We weten dat ze actief zijn in onze gemeente, maar we zien of spreken ze eigenlijk zelden," aldus Gemeente G.

Een complicerende factor hierbij is de landelijke organisatievorm van WSS. Hoewel gemeenten begrip hebben voor het feit dat niet overal fysiek vertegenwoordiging mogelijk is, verwachten zij wél regionale aanwezigheid en aanspreekbaarheid. Daarnaast vragen zij om duidelijkheid over de rolverdeling bij plaatsing over gemeentegrenzen en over woordvoering bij incidenten. "We willen weten wie verantwoordelijk is en wie spreekt namens wie, ook als het kind elders woont," aldus Gemeente B.

Er is brede steun voor het idee dat de WSS – samen met de VNG en regio's – werkt aan gestandaardiseerde afspraken over:

- regievoering bij crisis en complexe zorg;
- intergemeentelijke communicatie bij plaatsingen over de gemeente/regiogrenzen;
- en participatie in regionale ontwikkel- en beleidsagenda's.

Bestuurders verwachten hierbij dat de WSS haar expertise actiever positioneert, meedenkt met gemeentelijk beleid en tijdig informeert over risico's in lopende dossiers. Het motto dat meerdere keren klonk: "Niet afwachten tot er iets misgaat, maar tijdig naast ons gaan staan."

Een terugkerend thema in vrijwel alle gesprekken is de onduidelijkheid en frustratie rondom het woonplaatsbeginsel. Gemeenten geven aan dat het vaak onduidelijk is wie verantwoordelijk is op het moment dat een kind elders wordt geplaatst, vooral in crisissituaties. Dit bemoeilijkt tijdige besluitvorming, coördinatie en communicatie, met name bij incidenten.

Een beleidsadviseur van Gemeente B gaf aan: “Als een kind uit onze gemeente in een andere gemeente verblijft, weten we vaak niet goed meer wie het aanspreekpunt is. Dat vertraagt de reactie en zorgt voor onduidelijkheid in het handelen.”

Een centraal spanningspunt in de gesprekken was, zoals onder communicatie en crisisaanpak ook benoemd, de vraag: wie is verantwoordelijk bij een incident – de gemeente van herkomst of de gemeente waar het kind feitelijk verblijft? Het juridisch kader wijst doorgaans naar de herkomstgemeente op basis van het woonplaatsbeginsel, maar in de praktijk blijkt dat gemeenten waar het incident plaatsvindt vaak als eerste moeten handelen en communiceren.

Gemeente H gaf aan: “Het incident gebeurde binnen onze grenzen, dus wij werden publiekelijk aangesproken, ook al kwam het kind uit een andere gemeente. De formele verantwoordelijkheid lag elders, maar de maatschappelijke en bestuurlijke druk was bij ons.”

Gemeente E stelde dat dit leidt tot bestuurlijke verwarring: “De uitvoeringspraktijk veronderstelt dat wij als plaatsingsgemeente reageren, terwijl we vaak niet alle informatie hebben.”

Daartegenover staat Gemeente C, die het formele kader verdedigt: “Wij blijven verantwoordelijk voor het kind, ongeacht waar het verblijft. Dat vraagt om regionale afstemming en korte lijnen.”

Deze uiteenlopende meningen onderstrepen de noodzaak tot heldere afspraken over rolverdeling bij incidenten, inclusief wie optreedt richting media, ketenpartners en ouders. Meerdere gemeenten pleiten voor een nationaal handelingskader dat deze verantwoordelijkheden helder vastlegt, los van het juridische woonplaatsbeginsel.

De toepassing van het woonplaatsbeginsel wordt als complex en juridisch star ervaren.

Burgemeesters gaven aan dat zij soms pas in een laat stadium geïnformeerd worden over ernstige casuïstiek, omdat de formele verantwoordelijkheid bij een andere gemeente ligt.

Wij wisten niet eens dat dit kind oorspronkelijk uit onze gemeente kwam, totdat het incident in het nieuws kwam,” aldus een wethouder uit Gemeente D.

Deze fragmentatie leidt tot bestuurlijke afstand, gebrekkige eigenaarschap en vooral: risico voor kinderen.

Hoe om te gaan met bestuurlijke verantwoordelijkheid in relatie tot het woonplaatsbeginsel in situaties van crises, vraagt los van actualiteiten agendering in de bestuurlijke overleggen van de jeugdzorgregio's, aldus diverse gemeenten.

8. Praktische ervaringen en casuïstiek

Gemeente H was als enige gemeente direct betrokken bij de casus van het mishandelde pleegkind. Hier was de impact groot en werd bestuurlijke verantwoordelijkheid snel opgepakt. Andere gemeenten – zoals Gemeente F en Gemeente G – gaven aan zelf geen incidenten te hebben meegemaakt, maar wel scherp te zijn op signalering.

In gemeenten als Gemeente C wordt expliciet gewerkt met casusoverleggen rond risicovolle situaties. Gemeente G gaf aan dat contact met pleegouders er wel is, maar dat formeel overleg met WSS ontbreekt. Dit maakt het lastig om signalen goed te plaatsen en gezamenlijk op te trekken in preventie of interventie.

De gesprekken tonen aan dat, hoewel veel gemeenten zelf geen directe ervaring hebben met ernstige incidenten zoals in Vlaardingen, er wel een brede behoefte bestaat om beter voorbereid te zijn op vergelijkbare situaties. Bestuurders gaven aan dat het helpend zou zijn om dergelijke situaties te oefenen, zowel qua bestuurlijke afstemming als qua crisiscommunicatie en handelingsverantwoordelijkheid.

Een bestuurder uit Gemeente F verwoordde het als volgt: “We oefenen wel evacuaties en brandveiligheid, maar niet wat te doen als een kind ernstig letsel oploopt in pleegzorg. Dat raakt de samenleving minstens zo diep.”

Bestuurders pleiten voor realistische simulaties of scenariotrainingen waarin wordt geoefend met crisissituaties binnen het jeugddomein. Bij voorkeur in regionaal verband, zodat ook de samenwerking tussen verschillende gemeenten, jeugdbescherming en pleegzorgaanbieders wordt getest. Gemeente A stelde: “Laat ons samen door een incident heen oefenen. Dan leer je waar je te laat bent, wat je mist, en wie je eigenlijk moet bellen.”

De William Schrikker Stichting kan hierin een centrale rol vervullen. Door het ontwikkelen van een incident-trainingsmodule gericht op bestuurders en beleidsadviseurs, kan WSS bijdragen aan een meer paraat en verbonden bestuurlijk veld. Denk aan:

- crisisrollenspellen of tabletop-sessies met gemeenten;
- reflectietools voor zelfevaluatie na incidenten;
- en handreikingen over bestuurlijke en ambtelijke rolverdeling tijdens acute situaties.

Ook wordt geopperd dat WSS samen met de VNG, de veiligheidsregio's en/of het NGB (Nederlands Genootschap van Burgemeesters) periodieke leernetwerken organiseert waarin casuïstiek besproken wordt, incidenten geanalyseerd worden en bestuurlijke vaardigheden worden versterkt. Dit zou het veiligheidsbewustzijn vergroten én de positie van jeugdbescherming versterken als een gedeelde verantwoordelijkheid tussen instelling en lokaal bestuur.

Wat betreft de casus Vlaardingen lopen de reacties tussen gemeenten uiteen. Gemeente Vlaardingen, waar het incident zich afspeelde, sprak over een diepe schok en bestuurlijke verantwoordelijkheid: “Je voelt direct de plicht om als burgemeester op te treden, te informeren, en de stad te beschermen,” aldus de betrokken bestuurder.

Andere gemeenten benoemden Vlaardingen vooral als een signaal dat het elders ook kan gebeuren. Gemeente F gaf aan: “We kennen de casus alleen uit de media en het rapport, maar het confronteert ons wel met onze eigen kwetsbaarheden.” Gemeente B gaf zelfs aan: “Het is een pijnlijk maar leerzaam voorbeeld. Wij hebben naar aanleiding daarvan intern onze signaalroutes en contactlijnen opnieuw tegen het licht gehouden.”

Toch waren er ook gemeenten die erkenden dat de afstand tot de casus hen op achterstand zette: “We voelden wel empathie, maar niet direct urgentie, omdat het niet ‘onze’ casus was,” aldus

Gemeente G. Dit benadrukt nogmaals het belang van gezamenlijke verantwoordelijkheid over regiogrenzen heen, en een leerstructuur waarbij ook niet-betrokken gemeenten reflecteren op ernstige situaties elders.

9. Nabijheid en toekomst van de samenwerking

Gemeenten hechten in toenemende mate belang aan 'nabijheid' van landelijke instellingen zoals de WSS. Die nabijheid wordt echter niet uitsluitend begrepen als fysieke aanwezigheid in elke gemeente, wat gezien de schaalgrootte (342 gemeenten) niet haalbaar is. Wat gemeenten vooral bedoelen is: bereikbaarheid, herkenbaarheid, en het gevoel dat WSS 'aanwezig is' in de casuïstiek en in de bestuurlijke overlegstructuren.

Zoals een bestuurder van Gemeente E het formuleerde: “Nabijheid zit hem voor ons niet in een kantoor, maar in een bekend gezicht en een vaste lijn waarop we snel kunnen schakelen.”

De WSS zou hier op verschillende manieren invulling aan kunnen geven:

- Structurele deelname aan regionale jeugdoverleggen en veiligheidsoverleggen, bijvoorbeeld met gebiedsmanagers of vaste vertegenwoordigers.
- Periodieke digitale updates of 'regiorapportages' waarin trends, signalen en ontwikkelingen worden gedeeld.
- Laagdrempelige inloopsessies voor beleidsmedewerkers jeugd of wijkteamcoördinatoren, zowel fysiek als digitaal, ook om expertise te delen.
- Snelle opschaling bij incidenten, met heldere communicatiekanalen voor zowel ambtelijke als bestuurlijke lijnen.

Een belangrijke rol ligt hierbij ook voor het Expertisecentrum van de WSS, dat kennis en ondersteuning kan bieden bij complexe casuïstiek zoals LVB-problematiek, meervoudige beperkingen en juridische vraagstukken. Gemeenten gaven aan niet altijd bekend te zijn met dit centrum, terwijl zij juist in toenemende mate behoefte hebben aan deskundige back-up.

“Waarom horen we pas over dat expertisecentrum als het te laat is? Maak daar meer gebruik van in de samenwerking,” aldus een beleidsadviseur uit Gemeente A.

Kortom, nabijheid vraagt om zichtbaarheid, communicatie en ondersteuning op maat. De WSS beschikt over de juiste inhoudelijke kwaliteiten, maar dient die actiever en herkenbaarder aan te bieden in de gemeentelijke context.

De wens tot nabijheid werd in nagenoeg alle gesprekken herhaaldelijk benoemd – niet als fysieke eis, maar als behoefte aan bereikbaarheid, herkenbaarheid en gedeeld eigenaarschap. De aanwezigheid van WSS in lokale/regionale overlegstructuren, de beschikbaarheid van vaste contactpersonen, en het gevoel dat men kan terugvallen op inhoudelijke expertise worden als essentieel ervaren voor effectieve samenwerking.

In Deel I van deze notitie is dit thema al aangestipt in de aanbevelingen richting de WSS. Het ging daar met name om het versterken van regionale verbindingen en het bieden van structurele reflectie- en leermechanismen. De gesprekken bevestigden deze aanbeveling nadrukkelijk:

gemeenten willen meer dan een uitvoerende partij – zij zoeken een strategisch partner die meedenkt, proactief handelt en naast hen staat in moeilijke dossiers.

Een bestuurder van Gemeente C formuleerde het als volgt: “Nabijheid is het gevoel dat je er niet alleen voor staat. Dat je iemand kunt bellen die weet wie je bent en wat er speelt.”

De WSS heeft met het eigen Expertisecentrum een belangrijke troef in handen om die nabijheid te concretiseren. Door het centrum niet alleen te profileren als interne kennisbron, maar ook als dienstverlenend naar gemeenten, kan de afstand worden verkleind. Gemeenten gaven aan niet altijd op de hoogte te zijn van deze mogelijkheid. “Laat ons weten wat we mogen vragen – dan benutten we het ook beter,” stelde een beleidsadviseur uit Gemeente G.

Toekomstige samenwerking vraagt om hybride oplossingen: digitale contactmomenten, vaste aanspreekpunten per regio, en zichtbare deelname aan beleidsvorming in het sociaal domein. WSS wordt gezien als inhoudelijk sterk – de uitdaging ligt in structurele aanwezigheid, vroege betrokkenheid en het borgen van wederkerigheid in de relatie met gemeenten.

Hoewel fysieke nabijheid niet door alle gemeenten als noodzakelijk wordt gezien, is er brede behoefte aan 'nabijheid in contact en bereikbaarheid'. Vaste aanspreekpunten, snellere responstijden en deelname aan regionale tafels worden als essentiële elementen genoemd. Gemeenten als Gemeente B en Gemeente E benadrukken de meerwaarde van hybride overlegvormen en laagdrempelig contact. Er is ook consensus dat de WSS zichtbaar moet zijn op VNG-bijeenkomsten en een betere informatiepositie moet creëren voor wethouders én burgemeesters.

10. Samenwerking tussen gemeenten en WSS: waardering, verschillen en de roep om structurele verbinding

Er is geen eenduidige manier waarop gemeenten aankijken tegen de casus in Gemeente Vlaardingen: waar Gemeente H spreekt over bestuurlijke verantwoordelijkheid en ingrijpen, zien andere gemeenten dit vooral als een signaal om eigen processen te evalueren. Burgemeesters treden vaker op bij acute incidenten, terwijl wethouders verantwoordelijk zijn voor het reguliere jeugdzorgbeleid.

Wat opvalt is dat gemeenten met stevige regionale structuren (zoals Zuid-Limburg en G7 Gelderland) vaker spreken over preventie en regie. In kleinere gemeenten (zoals Gemeente D en Gemeente B) is nabijheid meer afhankelijk van relaties dan van systeemstructuren.

In de gesprekken was de sfeer overwegend open, met een gedeeld besef van urgentie. Er is ruimte voor verbetering in communicatie, samenwerking en structuur. De belangrijkste aanbevelingen van gemeenten aan WSS zijn:

- Zorg voor vaste aanspreekpunten per regio;
- Bied proactieve updates over casuïstiek en beleid;
- Sluit aan bij bestuurlijke tafels en regionale jeugdoverleggen;
- Richt een landelijk handelingskader in voor communicatie bij incidenten.

De VNG wordt gezien als essentiële partner voor regie, standaardisering en communicatie.

De gesprekken met de acht gemeenten leveren een rijk en genuanceerd beeld op van de manier waarop gemeenten de samenwerking met de WSS ervaren en willen verbeteren. Er is sprake van grote bereidheid tot samenwerking en erkenning van het belang van een sterke jeugdbeschermingsketen, maar er zijn ook concrete zorgen en behoeften.

Een eerste opvallende conclusie is dat de wijze waarop gemeenten omgaan met de casus Vlaardingen sterk varieert. Gemeente H ervoer directe bestuurlijke druk en nam snel verantwoordelijkheid. Andere gemeenten ervoeren vooral morele urgentie: het incident werkte als een spiegel om het eigen beleid tegen het licht te houden. Daarmee toont Vlaardingen zich niet alleen als tragische casus, maar ook als systeemdiagnose voor het bredere jeugdbeschermingsveld.

Ten tweede blijkt uit de gesprekken dat de kloof tussen ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid vaak nog groot is. Bestuurders geven aan onvoldoende zicht te hebben op contractuele afspraken, signalen of lopende casuïstiek. Zij willen beter geïnformeerd en eerder betrokken worden, zeker bij risico's of incidenten. Er is behoefte aan vaste aanspreekpunten, tijdige signalering en eenduidige communicatie.

Een derde belangrijke observatie is het gebrek aan eenduidige regionale samenwerking. In sommige regio's zijn overlegstructuren stevig ingebed; in andere ontbreken deze vrijwel volledig. Dat leidt tot ongelijkheid in aanpak, versnippering van informatie, en onduidelijkheid over regie bij plaatsingen en incidenten buiten de gemeentegrenzen. De oproep aan WSS is hier helder: investeer in zichtbaarheid, aansluiting en partnerschap.

Tot slot klinkt er ook hoop en waardering door. Gemeenten spreken zich positief uit over de bereidheid van WSS om het gesprek aan te gaan, te leren van fouten, en samen te bouwen aan verbetering. Maar ze doen ook een oproep: laat zien wat je in huis hebt, wacht niet op incidenten, maar versterk de verbinding vóórdat het misgaat.

We hoeven niet perfect te zijn, maar we moeten wel aanspreekbaar, zichtbaar en samen verantwoordelijk zijn," aldus een bestuurder van Gemeente E. Die zin vat de kern van deze reflectie samen.

Op basis van de bevindingen uit deze notitie wordt geconcludeerd dat samenwerking, wederzijds vertrouwen en duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling essentieel zijn voor een effectieve jeugdbescherming. De William Schrikker Stichting wordt door gemeenten gewaardeerd om haar inhoudelijke expertise, maar er is ook nadrukkelijke behoefte aan versterking van nabijheid, communicatie en bestuurlijke betrokkenheid. Gemeenten vragen om voorspelbaarheid in crisis, aandacht voor het perspectief van het kind, en duidelijke samenwerkingsafspraken in de uitvoering.

Om deze verwachtingen waar te maken, wordt aanbevolen dat de WSS:

- structureel vertegenwoordigd is in regionale overleggen;
- investeert in bestuurlijke communicatiekanalen;
- het expertisecentrum proactief inzet richting gemeenten;
- en met VNG en NGB werkt aan gedeelde leerstructuren en incidentvoorbereiding.

Alleen vanuit gedeelde verantwoordelijkheid en onderling vertrouwen kan het systeem robuuster, responsiever en kindgerichter worden.

De gesprekken geven een opvallend consistent beeld van hoe gemeentebesturen de thema's pleegzorg en jeugdzorg benaderen. Wethouders blijken inhoudelijk goed ingevoerd en verantwoordelijk voor beleid en samenwerking, terwijl burgemeesters doorgaans pas bij crises of incidenten een actieve rol pakken. Daarbij ontstaat soms spanning over de verantwoordelijkheidsverdeling.

In gemeenten waar bestuurlijke samenwerking goed is georganiseerd, vindt periodiek overleg plaats tussen burgemeester en wethouder. Maar elders gebeurt dit ad hoc. Een burgemeester stelde: "Ik moet het soms uit de krant vernemen als er iets misgaat in de jeugdzorg. Dat moet echt anders."

De sfeer tijdens de gevoerde gesprekken was open en constructief. Gemeenten waren kritisch, maar ook bereidwillig om samen te leren en te verbeteren. Deze openheid duidt op een basaal vertrouwen in de relatie met de William Schrikker Stichting, al is er nadrukkelijk behoefte aan meer structurele terugkoppeling en aanspreekbaarheid vanuit WSS.

De regionale samenwerking varieert sterk: sommige regio's kennen goed functionerende, structurele overleggen, andere zijn afhankelijk van persoonlijke lijnen. Dit leidt tot verschillen in voorbereiding, informatiepositie en afstemming bij plaatsingen of incidenten. Gemeenten vragen om standaardisering en een gelijk speelveld.

Een belangrijk signaal is dat de meeste gemeenten niet weglopen voor hun verantwoordelijkheden. Zij erkennen hun rol in het systeem, maar voelen zich niet altijd voldoende toegerust of geïnformeerd. Het ontbreken van terugkoppeling – zowel van WSS als van de VNG – wordt als knelpunt ervaren. Daarmee ontstaat het risico dat bestuurders in crisistijd verantwoordelijkheid móeten nemen, terwijl zij niet zijn voorbereid.

11. Concluderende reflecties en observaties: Leren van Vlaardingen

De gesprekken maken duidelijk dat er in de relatie tussen gemeenten en de William Schrikker Stichting (WSS) kansen liggen voor verbetering. Gemeenten verlangen meer zichtbaarheid, aanspreekbaarheid en betrokkenheid vanuit WSS – zowel ambtelijk als bestuurlijk. Er is ook behoefte aan structurele aanwezigheid in regionale overlegstructuren, zonder dat dit vraagt om fysieke vestiging in alle gemeenten.

Verder blijkt dat het woonplaatsbeginsel in de praktijk de verantwoordelijkheidsverdeling vertroebelt. Gemeenten willen heldere protocollen, eenduidige aanspreekpunten en gedeeld eigenaarschap. "Niet het belang van de verantwoordelijke gemeente, maar van het kind moet leidend zijn," aldus Gemeente G.

Er is waardering voor de bereidheid van WSS om te luisteren en te verbeteren. Gemeenten geven aan dat het gesprek, zoals nu gevoerd, in openheid plaatsvond en bijdraagt aan vertrouwen en verbinding.

Daarbij wordt aanbevolen dat de WSS:

- met ketenpartners en VNG praktische, AVG-proof richtlijnen ontwikkelt voor informatiedeling tijdens crises;
- ook het bestuurlijk gezicht van de WSS zich zichtbaarder positioneert bij relevantie regionale overlegstructuren;
- het perspectief van kinderen expliciet verwerkt in de monitoring en terugkoppeling binnen contractuele afspraken.

Deze maatregelen kunnen bijdragen aan een robuuster, voorspelbaarder en kindgerichter jeugdzorgstelsel, waarin gemeenten en instellingen elkaar versterken.

De gesprekken maken ook duidelijk dat gemeenten duidelijke verwachtingen hebben van de WSS: zij zoeken een partner die zichtbaar is, bereikbaar is en naast hen staat – in reguliere uitvoering én in crisissituaties. Dit betekent niet alleen formele aanwezigheid in overleggen, maar ook een gedeelde verantwoordelijkheid in casuïstiek en communicatie. Zoals een wethouder opmerkte: “We willen geen papieren partnerschap, maar een echte werkrelatie.”

De behoefte aan nabijheid moet volgens gemeenten niet vertaald worden in fysieke aanwezigheid in elke gemeente, maar in:

- vaste aanspreekpunten per regio;
- directe communicatielijnen bij incidenten;
- bestuurlijke vindbaarheid en nabijheid in geval escalatie nodig wordt geacht;
- structurele terugkoppeling over casussen en signalen;
- en het gezamenlijk leren van situaties zoals Vlaardingen.

Deze wensen zijn realistisch, mits WSS haar strategische rol actiever oppakt en zichtbaar maakt. Gemeenten spreken het vertrouwen uit dat de inhoudelijke expertise aanwezig is, maar vragen om meer consistentie in de relationele kant van de samenwerking.

12. Wat betekent dit voor de rol van de William Schrikker Stichting?

Terugkoppeling op de opdrachtformulering

In het kader van deze notitie is uitvoering gegeven aan de opdracht om te verkennen hoe de samenwerking tussen de WSS, de VNG en gemeenten versterkt kan worden, mede naar aanleiding van het tragische incident met het 'Vlaardingse pleegzorgmeisje'. De centrale onderzoeksvragen uit deel 1 zijn hierbij als volgt beantwoord:

- De reguliere samenwerking met gemeenten en de VNG kan worden versterkt door structurele regionale overlegstructuren, vaste aanspreekpunten en verbeterde terugkoppeling;
- Gemeenten wensen meer directe betrokkenheid van landelijke instellingen zoals WSS, en verwachten van de VNG meer zichtbaarheid, communicatie en escalatiemogelijkheden;
- Contact met het NGB wordt door meerdere gemeenten als waardevol gezien, met name in crisissituaties, maar is nog weinig uitgewerkt in formele structuren;
- De rolverdeling tussen gemeente van herkomst en gemeente van verblijf bij incidenten (woonplaatsbeginsel) is onduidelijk en vraagt om landelijke standaardafspraken;

- De gesprekken met gemeenten laten zien dat er behoefte is aan nabijheid, transparantie en gezamenlijke reflectie. WSS wordt nadrukkelijk uitgenodigd om hierin het voortouw te nemen.

De aanbevelingen in deze notitie geven concreet richting aan hoe WSS zich sterker kan positioneren als betrouwbare, strategische en bestuurlijke partner binnen het jeugdbeschermingsdomein.

De gesprekken laten duidelijk zien dat wethouders en burgemeesters elk hun eigen bestuurlijke focus hebben. Wethouders denken beleidsmatig en structureel, terwijl burgemeesters vooral optreden bij incidenten en maatschappelijke onrust.

Voor de WSS betekent dit dat zij een tweesporenstrategie moet ontwikkelen:

- Richt zich bij wethouders op beleidsdialoog, uitvoering van jeugdhulp en samenwerking in de keten;
- En bij burgemeesters op snelle communicatie, gedeelde regie bij incidenten en publieke verantwoording.

Deze benadering vraagt om heldere interne rolverdeling binnen de WSS, specifieke communicatiestrategieën per doelgroep en structurele overlegmomenten waarin zowel de inhoud als de crisisvoorbereiding aan bod komen. Zo kan WSS zich profileren als een partner die zowel bestuurlijk als operationeel verantwoordelijkheid neemt.

In de gesprekken viel op dat wethouders vaker spraken over lange termijnbeleid, jeugdhulpstructuur en samenwerking. Burgemeesters namen vooral het woord bij crisissituaties, communicatie en impact op de leefomgeving.

Als er iets gebeurt met een kind in jouw gemeente, dan ben je als burgemeester gewoon aan zet. Punt,” aldus een burgemeester uit Gemeente H.

Regionale samenwerking blijkt fragiel: waar goed functionerende overleggen zijn (zoals in regio E), is men beter voorbereid. Elders ontbreekt dat, of is samenwerking afhankelijk van informele netwerken.

De ervaringen van de gemeenten laten zich samenvatten als een gedeeld verlangen naar betrouwbaarheid, nabijheid en duidelijkheid binnen de jeugdbescherming. De reflecties laten zien dat gemeenten zoeken naar een partner in de WSS die niet alleen professioneel betrouwbaar is, maar ook bestuurlijk aanspreekbaar en beleidsmatig zichtbaar.

Een rode draad in de gesprekken is het spanningsveld tussen formele verantwoordelijkheden en feitelijke betrokkenheid. Zowel de toepassing van het woonplaatsbeginsel als de omgang met privacywetgeving illustreren hoe juridisch gedefinieerde grenzen bestuurlijke samenwerking in de weg kunnen staan. Gemeenten doen dan ook een appel op de WSS om hierin het voortouw te nemen: door te helpen bij het operationaliseren van regels naar werkbare praktijken én door open te zijn over beperkingen en mogelijkheden.

Tegelijkertijd is het belangrijk te erkennen dat de situatie in Vlaardingen bij veel bestuurders een gevoel van kwetsbaarheid en urgentie heeft opgeroepen. Het was een collectieve ‘wake-up call’ die de noodzaak van goed georganiseerde, stabiele, én mensgerichte jeugdbescherming onderstreept. De aanbevelingen in deze notitie zijn geen kritiek, maar een uitnodiging tot

versterking van een partnerschap dat al bestaat – en alleen nog steviger kan worden gemaakt.

Zoals een wethouder uit Gemeente D het verwoordde: “Als jeugdbescherming werkt, merken we het niet. Als het misgaat, zijn we allemaal te laat. Laten we zorgen dat we eerder bij elkaar aan tafel zitten.”

Daarnaast viel op dat de bestuurlijke handelingsbereidheid sterk afhankelijk bleek van de mate waarin eerdere oefening of voorbereiding had plaatsgevonden. Gemeenten gaven aan dat er nauwelijks bestuurlijke scenariotrainingen bestaan waarin jeugdzorgincidenten worden gesimuleerd. Het belang hiervan werd door meerdere bestuurders benadrukt: oefenen geeft inzicht in rolverdeling, versterkt samenwerking en vergroot bestuurlijke paraatheid.

Verder werd de rol van privacywetgeving meermalen benoemd als hinderlijk bij snelle informatie-uitwisseling tijdens crises. Hoewel de bescherming van persoonsgegevens cruciaal blijft, wezen gemeenten op het risico van bestuurlijke verlamming wanneer informatie niet of te laat wordt gedeeld. “We begrijpen de AVG, maar in crisistijd moet het belang van het kind voorop staan,” aldus een bestuurder uit Gemeente G. Ook het creëren van rust bij maatschappelijke onrust, dient hierin volgens diverse gemeenten, als afweging bij de interpretatie van de AVG te worden meegenomen.

Een opvallend verschil tussen gemeenten is de mate van urgentie en betrokkenheid bij de casus Vlaardingen. Gemeente Vlaardingen zelf toont een hoge mate van zelfreflectie, heeft in hun optiek bestuurlijke verantwoordelijkheid genomen en was actief betrokken bij crisishantering. Andere gemeenten beschouwen het vooral als een wake-up call of spiegel.

Zoals een ambtenaar uit Gemeente C stelde: “Wij zijn niet direct geraakt, maar dit mag ons ook niet overkomen. We moeten dit als aanleiding nemen om onze eigen processen onder de loop te nemen.”

Daarnaast is op basis van de analyse van het accounthouderschap van de VNG duidelijk geworden dat landelijke instellingen zoals de WSS zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor het onderhouden van relaties met gemeenten. Gemeenten ervaren dat de VNG slechts beperkt inhoudelijk betrokken is bij kwaliteit, veiligheid of samenwerking en daarin geen leidende rol neemt.

Dit betekent dat de WSS zich nadrukkelijker moet positioneren als partner van gemeenten, die zowel inhoudelijk als bestuurlijk aanspreekbaar is. De WSS wordt uitgedaagd om niet alleen te opereren binnen de afspraken die via de VNG verlopen, maar om actief eigen structuren op te zetten voor terugkoppeling, regionale afstemming en gezamenlijke leerprocessen.

Gemeenten waarderen de inhoudelijke expertise van WSS, maar verlangen meer wederkerigheid, proactiviteit en transparantie. De toekomst van effectieve samenwerking ligt dan ook in het versterken van die wederzijdse verbinding, waarin VNG, gemeenten en WSS elkaar vinden in een gedeelde verantwoordelijkheid voor het kind.

Aanbevelingen voor versterking van de bestuurlijke positionering van de William Schrikker Stichting

Om als inhoudelijke én bestuurlijke partner serieus genomen te worden, wordt van de WSS verwacht dat zij haar positionering versterkt langs de volgende lijnen:

1. Regionale aanspreekpunten en overlegstructuren:

- Stel vaste regionale contactpersonen aan (zowel ambtelijk als bestuurlijk aanspreekbaar).
- Neem structureel deel aan regionale overleggen over jeugdbescherming, pleegzorg en veiligheid.
- Organiseer selectief periodiek bestuurlijk overleg, bij voorkeur met zowel wethouders als burgemeesters, zeker in complexe jeugdzorgregio's of bij herhaalde casuïstiek. Gebruik hier voor een schaalniveau wat haalbaar is voor de bestuurder van WSS en leidt tot daadwerkelijke nabijheid bij (afgevaardigden van) wethouders en burgemeesters.

2. Proactieve communicatie en signalering:

- Stel periodieke terugkoppelingen op richting gemeenten over uitvoering, trends en risico's.
- Ontwikkel een communicatiehandelingskader voor incidenten waarin ook rolverdeling, woordvoering en informatiedeling met bestuurders is opgenomen.
- Verduidelijk intern wie het aanspreekpunt is bij crises (inhoudelijk, bestuurlijk en communicatief).

3. Oprichten of versterken van een expertisecentrum:

- Maak het bestaande expertisecentrum van WSS zichtbaarder voor gemeenten.
- Laat dit centrum fungeren als kennisloket, reflectieplatform en vraagbaak voor gemeenten.
- Faciliteer via het expertisecentrum ook intervisie, training en scenariodenken (bijvoorbeeld mbv incidenten zoals Vlaardingen).

4. Eigen governance versterken:

- Ontwikkel een governance-aanpak op maat, waarbij per regio of gemeente een duidelijk schema is van rollen, contactmomenten en escalatieroutes.
- Zorg voor bestuurlijke zichtbaarheid van de Raad van Bestuur, bijvoorbeeld via uitnodigingen aan regionale tafels (dat is iets anders dan structureel deelnemen aan de tafels).

5. Structurele evaluatie en gezamenlijke reflectie:

- Stel een vaste reflectiecyclus met gemeenten in (bijv. jaarlijks of halfjaarlijks), waarin casuïstiek, signalen en samenwerkingsvormen worden besproken.
- Combineer dit met gezamenlijke leerprocessen, waarin ook fouten of knelpunten bespreekbaar zijn zonder schuldtoewijzing.

13. Bestuurlijke samenvatting: Opdracht voor de Raad van Bestuur van de William Schrikker Stichting

De notitie laat zien dat gemeenten duidelijke verwachtingen hebben van landelijke gecertificeerde instellingen zoals de WSS, en in het bijzonder van hun bestuurders. De Raad van Bestuur wordt uitgenodigd om regie te nemen op het versterken van bestuurlijke zichtbaarheid, samenwerking en positionering binnen het jeugdzorgstelsel.

De volgende opdracht komt uit de gesprekken en analyse naar voren:

- - Zorg voor bestuurlijke zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in regio's, door actief deel te nemen aan overleg en snel te schakelen bij incidenten;
- - Ontwikkel een tweesporenstrategie: strategisch met wethouders, operationeel en communicatief met burgemeesters;
- - Neem initiatief tot vernieuwing van accounthouderschap, in samenwerking met VNG en gemeenten;
- - Stimuleer interne transparantie, structurele terugkoppeling en gezamenlijke reflectie met ketenpartners;
- - Positioneer het expertisecentrum als bestuurlijke kennispartner en platform voor intervisie en scenariodenken.

Door deze stappen te zetten, kan de WSS zich duurzaam verankeren als betrouwbare en strategische partner voor gemeenten in de jeugdbescherming, met blijvende aandacht voor de veiligheid en het perspectief van het kind.

Respondenten gemeenten en VNG

Amstelveen

Bestuurlijk: Wethouder Frank Berkhout

Ambtelijk: Clement van der Klooster, beleidsadviseur

Uithoorn

Bestuurlijk: Wethouder José de Robles, burgemeester Pieter Heiliegers

Ambtelijk: Ella Winters, beleidsadviseur jeugdbeschermingsketen en Judith Otterheim, teamleider Zorg en Veiligheid

Heusden

Bestuurlijk: Wethouder Peter van Steen, burgemeester Willemijn van Hees

Ambtelijk: Ilse van Mierlo, procesregisseur zorg en veiligheid

Wijchen

Bestuurlijk: Wethouder Bea Schouten

Ambtelijk: Arvid Ernst, beleidsadviseur jeugd

Heerlen

Bestuurlijk: Wethouder Arlette Vrusch

Ambtelijk: Bo Pirovano, strategisch beleidsmedewerker Jeugd Regio Zuid Limburg, ambtelijk accounthouder gecertificeerde instellingen

Maastricht

Bestuurlijk: Wethouder Huber Mackus, burgemeester Wim Hillenaar

Ambtelijk: Carmen Hendriks, beleidsadviseur Zorg en Veiligheid en Tamara Aris, beleidsmedewerker Jeugd en Onderwijs en betrokken bij inkoop jeugd voor de regio Zuid Limburg

Oldebroek

Bestuurlijk: Wethouder Liesbeth Vos- van de Weg, Burgemeester Tanja Haseloop- Amsing

Ambtelijke: Marianna Rahms, beleidsmedewerker jeugd Oldebroek en ook accounthouder GI's voor de regio Noord West Veluwe

Vlaardingen

Bestuurlijk: Wethouder Jacky Silos- Knaap, burgemeester Bert Wijbenga

VNG

Reinier Lagerwerf, manager Jeugd en Kansengelijkheid

Marjolein Groen, beleidsadviseur en accounthouder WSS

Inhoud

Managementsamenvatting	2
De opdracht – Strategisch perspectief op omgaan met incidenten in de jeugdbescherming ...	3
Inleiding	3
Opdrachtformulering.....	3
Aanpak	3
Slot	4
Deel 1 - Verdiepende beleidscontext casus Vlaardingen	4
Inleiding	4
Situatieschets	4
Reflectie en erkenning	4
Kernproblemen en structurele lessen.....	4
Aanbevelingen richting gemeenten en William Schrikker Stichting.....	5
Slotbeschouwing	6
Deel 2 – Jeugdbescherming en samenwerking met gemeenten.....	7
Analyse van gesprekken met gemeenten en VNG	7
1. Bekendheid en contact met de bestuurders van de WSS.....	7
2. Bekendheid en contact met de WSS verschilt per gemeente	8
3. Bestuurlijke en ambtelijke afstemming	8
4. Contractuele afspraken en naleving	10
5. Verdiepende analyse van het accounthouderschap van de VNG.....	12
6. Communicatie en crisisaanpak	15
7. Bestuurlijke verwachtingen en regionale samenwerking	17
8. Praktische ervaringen en casuïstiek	18
9. Nabijheid en toekomst van de samenwerking.....	20
10. Samenwerking tussen gemeenten en WSS: waardering, verschillen en de roep om structurele verbinding	21

11. Concluderende reflecties en observaties: Leren van Vlaardingen.....	23
12. Wat betekent dit voor de rol van de William Schrikker Stichting?	24
Terugkoppeling op de opdrachtformulering	24
Aanbevelingen voor versterking van de bestuurlijke positionering van de William Schrikker Stichting	27
13. Bestuurlijke samenvatting: Opdracht voor de Raad van Bestuur van de William Schrikker Stichting	28
Respondenten gemeenten en VNG.....	29